

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravlništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more
govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.
Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprite reklamacije so poštnine proste.
Telefon interurban št. 113.

82. števil.

Maribor, dne 16. julija 1924.

Letnik XVI.

Nekaj o zdravlilu proti korupciji.

Odkar je zatisnil rajni g. dr. Tavčar svoje oči, je postal »Slov. Narod« nekako pribežališče za vse one, ki šepajo na zdravi pameti, ali pa so se skregali z vestjo potom izdajstva slovenstva. Radi ravnokar omenjenih sotrudnikov je »Narod« žurnalistična blaznica z ozirom na zdravo pojmovanje razmer v naši državi, a tudi kovačnica hudobije, denuncijantstva in gnusnega kleč-plazstva pred Beogradom. Zadnje dni se je zatekel v predale zmedenega »Naroda« en tak s pametjo ter vestjo skregani grešnik — mali slovenski radikal dr. Lenard.

Pri pogledu na občno korupcijo, ki je zakrilita po celi naši državi in to žalibog od zgoraj navzdol, se je tudi dr. Lenardu oglasila vest nekoč poštenega Slovenca in da pomiri vsaj na videz tega grizečega črva, je ta gospod napisal za dve številki »Naroda« članek pod zaglavjem »V prečiščenje pojmov«.

V tem članku, ki ga je podpisal, kaže gospod doktor na korupcijo pod rajno Avstrijo, ki je bila razširjena med najvišjimi vladnimi krogi, a ni prišla v javnost, ker je v Avstriji vladal absolutizem, ki je takoj v kali zatrl vsako poborsko vanje po gnojiščih ministrskih grofov, baronov itd. Jugoslavija je v primeri z rajno Avstrijo skoz in skoz demokratična država, (po pojmovanju gospoda radikala dr. Lenarda!) radi tega pride tudi vsaka najmanjša korupcija takoj v javnost. Dr. Lenard pravi: »Če se torej mnogo govori in piše o korupciji (v naši državi), je znak, da imamo mnogo demokracije«.

Dr. Lenard je torej mnenja, da je bila v stari Avstriji še mnogo večja korupcija, a nikdo ni znal v javnosti za to, ker je bil v Avstriji vladar absolutizem; mi smo pa vsi demokratični, vsako korupcijo zve javnost in to je dobro. Dr. Lenard je samo pozabil omeniti, da je poleg demokratizma pri nas na najvišjih mestih še neko drugo v kri in meso zajedeno zlo — javnost ve in zna o korupcionističnih aferah oblastnikov, a ti se niti najmanj ne zmenijo za šibanje in bičanje javnosti, ampak čisto mirno skačejo od ene dobičkanosne afere do druge in to se ponavlja dan na dan, dokler so pri vladnih jastih. Pri naših skoz in skoz demokratičnih korupcionistih je namreč že popolnoma utelešena zakrnjenost in brezbriznost z ozirom na to, kaj reče in piše k temu javnost. In to zlo najširše vesti napram korupciji najtežjega kalibra se širi od zgoraj navzdol in danes ti že govori pri nas celo slabo plačani uradnik, ako si ne privoščiš proti zakonu in potem korupcije tega in onega jaz, pa si bo drugi.

Tako je pri nas g. dr. Lenard in nikdo od najvišjih odgovornih in vladnih mož se ne zmeni, da bi v popolni zavesti občne korupčnosti in malomarnosti napram temu zlu energično začel ozdravljati višje vladne sloje od te bolezni, ki grozi s propadjo narodu in državi.

Ko si je g. dr. Lenard enkrat malo utešil vest s pridigo o demokratičnosti v naši državi, ki pušča v javnost in na pranger kritike vse naše afere, pa našteva nekatere grehe korupčnosti naših oblastnikov, a končno trdi, da so bili vsi ti očitki le dolgotrajno grmenje brez vsake kapljice dežja.

Dr. Lenard piše, da je dr. Korošec ravno tako čist s svojimi bluzami in fizolom, kakor Pucelj s svojimi voli. Mi pa pravimo, da so že iz trte izvite očitke radi Koroševih bluz in fizola davno prebrskali od vseh strani in če bi bili staknili le prašek krivde, bi bili dr. Korošca že davno onemogočili; glede afere s Puceljevo nemško živino pa se je v narodni skupščini zahtevala parlamentarna komisija, ki bi naj to zadevo prebrskala, a so jo samostojni s pomočjo radikalov skinili z dnevnega reda in to iz strahu pred preiskavo. Ako je bil Pucelj v očitani mu zadevi čist po mnenju dr. Lenarda, zakaj si ni pustil svoje ter strankine nedolžnosti prerešati v rešetih preiskave, ki bi bila ugotovila ter javnosti oznanila ali Puceljevo čistost, ali pa krivdo. Preiskave v Puceljevi volovski aferi do danes ni bilo in poštena javnost je uverjena, da je g. bivši minister Pucelj v tem oziru pošteno kriv. Gospod Pucelj si torej ni pustil in si ne pusti niti danes ubrizgniti dr. Lenardovega seruma zoper korupcijo, to se pravi: g. Pucelj odklanja lek zoper korupcijo — dr. Lenardovo demokracijo in boleha dalje.

Puceljeva čistost nikakor ne drži. Kot nadaljnega pacienta očitanih mu raznih afer omenja dr. Lenard bivšega ministra dr. Lazico Markoviča. O Markovičevih aferah se je toliko debatiralo v skupščini, a se mu ni nič dokazalo in dr. Markovič ni mogel pred sodišče, ker ga ni nihče tožil, piše dr. Lenard.

Znano nam je, kako je glede poti beograjskih oblastnikov pred sodišče. Pokojni Protič ni bil prečanin, ampak čistokrvni Srb in ta je objavil v svojem listu in s svojim podpisom težke očitke proti Pribičeviću z izjavo, naj Pribičević toži in on, Protič, bo koristne dokazal pred sodiščem. Pribičević ni tožil do danes in se je izgovarjal, da ga stranka ni pustila pred sodišče. Istega izgovora: stranka me ne pusti pred sodišče, se je poslužil tudi dr. Markovič. Glede dr. Marko-

viču očitanih afer, katere mu je porinil pod nos in v javnost radikal Rankovič, je pa toliko res, da je baš radi teh obdolžitev moral Markovič položiti ministrski portfelj in se na višje povelje umakniti iz vlade. Ako bi se bil dr. Markovič opral pred sodiščem, bi se bil danes minister.

Za dr. Markovičem navaja dr. Lenard dr. Velizarja Jankoviča, ki je po njegovem mnenju nedolžen, a po celi državi je znano, da je moral dr. Jankovič kot eden od glavnih Pašičevih ljubčkov in ravno radi raznih afer iz vlade in se glede njegove krivde niti omeniti ni upalo žhte pred sodiščem.

Dr. Lenard si je zbral za dokaz učinkov od njega najdenega seruma zoper korupcijo, ki ga on imenuje demokracija, za že preveč bolne pacijente. Na teh se niso pokazali niti do danes prav nikaki znaki preobrnitve na ozdravljenje, ampak ravno nasprotno.

Mogoče so be dr. Lenardu s časom posrečili dokaz o protikorupciji zdravilni moči demokracije in si bo v to svrhu najbrž zbral druge junake kot g. Radeta Pašiča, ki ne izpusti iz vidika nobene državne naročbe, da si ne bi izbil iz nje kako provizijo. Na Radeta Pašiča si ni upal doslej nikdo z brizgalnico protikorupcionističnega leka »demokracija« in g. Rade bi bil hvaležen objekt. Za Radetom bi priporočali dr. Lenardov sanatorij vsem bivšim upraviteljem državnega imetja Belje.

Dr. Lenardu bomo hvaležni, ako nam bo znal v kratkem v »Narodu« oznaniti, kako so se mu pri Pucelju, Markoviču in dr. Jankoviču ponesrečeni zdravilni poskusi s serumom »demokracija« bolje obnesli pri drugih še težjih bolnikih iz vrst ožje Pašičeve zlahte in radikalnega političnega sorodstva. Dr. Lenardova raziskovanja in uspehi z lečenjem demokracije bomo pazljivo zasledovali in to radi tega, ker ta gospod sam boleha na korupčnosti, se je podal sam iz zdrave Slovenije med te vrste bolne beograjske bolnike in se tamkaj leči z demokracijo — a popolnoma okréval še do danes ni in še ni dovolj krepak za povratek v pošteno — Slovenijo.

Politične beležke.

Odnosaji med Francijo in Jugoslavijo. Po vzgledu svojih političnih tovarišev v Beogradu se naš poslanik v Parizu, znani Spalajkovič ne znajde v novi situaciji po padcu Poincaréja. Posledica tega je, da ga sedanji francoski ministrski predsednik Herriot, ki je ob enem tudi zunanji minister, še do danes ni hotel sprejeti v avdienci. Politični krogi v Parizu obdolžujejo Spalajkoviča raznih netaktnosti, ki jih je zagrešil tekom službovanja v Parizu. Sem se šteje najbrž tudi njegov surov govor proti Nemčiji v Strassburgu in boj proti Rusiji v Ženevi, ki tudi v naši državi ni našel odobravanja. Spalajkovič se je tudi izražal v prid prejšnjim vladnim strankam in se tako mešal v francoske notranje politične razmere. Francija je že izjavila diskretno želje, da bi rada preko primerne osebe vzdrževala sedanje dobre odnosaje z Jugoslavijo. V zvezi s takim stališčem je tudi obisk francoskega opravnika poslov v Beogradu v ministrstvu zunanjih zadev. Obiskal je načelnika političnega oddeljenja Todoroviča in ga oficijelno obvestil o sestanku med Mac Donaldom in Herriotom. Če bi bil v Parizu drug poslanik namesto Spalajkoviča, bi se to izvršilo preko našega poslaništva v Parizu.

Srbski glas o šefu državnih financ. Radikali sami so se spravili sedaj nad šefa državnih financ g. Stojadinoviča. Po »Novostih« in v listu radikalnega poslanca Rankoviča »Smotra« se čita o gospodu Stojadinoviču tole: Gospod Stojadinovič je bil, predno so ga postavili kot krmarja državnih financ, direktor »Angleške trgovinske banke v Beogradu«. Nedavno se je g. Stojadinovič pohvalil, kako lep glas uživa vlada v inozemstvu, kajti on je sklenil brez vsake večje muke monopolsko posojilo v znesku 600 tisoč angleških funtov (216 milijonov dinarjev). Med tem pa je zvedela javnost, da so bile za to posojilo zastavljene naše tobačne zaloge. Glede sklepanja tega posojila pa se Stojadinovič ni obrnil na pravi naslov. V Londonu izhajajo posebni listi, kateri prinašajo priglaske za najetje večjih državnih posojil. Stojadinovič se ni poslužil teh žurnalov, ampak je prepustil celi posel Angleški trgovski banki. Ravnatelj te banke Klank dobiva vedno obvestila od Stojadinoviča, kadarkoli je treba skleniti kako masno finančno operacijo. Tako je bilo tudi z ozirom na monopolsko posojilo, na ime katerega je dal Stojadinovič izplačati svoji banki 2600 funtov (to je en milijon dinarjev). A to je samo en del provizije od omenjenega posojila. Gospod Stojadinovič bo na ta način razdelil po nekaj 10 milijonov med svoje bankirske kolege na račun provizij in bo storil na ta način uslugo sebi in državi. Glede monopolskega posojila se ravna g. Stojadinovič dosledno po pregovoru: Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača na Topčiderskem brdu. Aprila meseca 1923 je bila izvedena operacija z nakupom blaga za vo-

jaške odeje (koce na Angleškem. Vojno ministrstvo je nabavilo 710.000 jardov (angleška mera) blaga za koce. Pogoji za to naročilo so bili, da mora biti denar položen tekom treh let. Med tem pa je prodal eksponent Angleške trgovinske banke s pomočjo privoljenja Stojadinoviča to blago za drage pare ministrstvu in prodajni pogoji so bili sklenjeni med ministrstvom in banko, mesto med ministrstvom in angleško firmo. Tako postopanje je kaznjivo in protizakonito po odredbah pravilnika za državno računovodstvo. G. Šarl Daniel je dobil bone od naše države, za katere je dobil denar od Narodne banke predno je potekel plačilni rok. G. Stojadinovič se je tozadevno potrudil pri Narodni banki, ker je to liferacijo odej finansirala Angleška trgovinska banka v Beogradu. Znano je tudi, da je po tej srečno izvršeni operaciji sedel gospod eksponent Angleške banke Šarl Daniel v luksozni avtomobil, g. Stojadinoviču pa se je posrečil nakup velikega kompleksa zemlje na Topčiderskem brdu.

Po svetu.

Fašistovski atentat na svobodo tiska. Že več nego leto dni se nahaja italijanski fašizem na vladni in v tem času je preizkusil že vsa najreakcionarnejša sredstva, da si oblast zagotovi še nadalje. Njegov vodja in ustanovitelj Mussolini je zasedajoč predsedniški stol izjavil, da ni sile niti pretnje, ki bi ga mogla odstraniti, ker se zaveda, da mora edino on vladati radi interesa Italije. Do vlade se je povzpeli z požigi, umori, z uvedbo strogega diktatorskega režima in na vladni se drži z istimi sredstvi. Vključ ogromni sili, ki mu stoji na razpolago v njegovih fašistovskih organizacijah, pa instinktivno čuti, da mu od nekega pretila nevarnost, ki lahko vsaki čas uniči njega in njegovo delo. Ta nevarnost mu preti od lastnega njegovega naroda, ki je slednjič sprevidel, da so vsa fašistovska gesla o naciji in idealnih ciljih le fraze, za katerimi se skriva želja po vladanju in moči. In ravno pred ljudstvom ima fašizem največji strah, ker ve, da bo takrat konec njegove vlade, kadar se začne ljudstvo zavedati, kdo mu gospodari. Zato je bila potreba spraviti na vse načine v fašistovske roke tisk, po celi državi se je začelo z ogromno propagando, plačano z državnim denarjem, inscenirali so se zunanje politični zapletljivosti, kojih uspeh je ljudstvo za nekaj časa oslepilo ter odlašalo za fašizem. Sele umor Matteottija je ljudstvu zopet odprl oči. Celotno časopisje, ki se ni kupljeno, je vstalo proti fašistovskim grozodejstvom. Mussolini je začutil, da se mu majejo tla pod nogami. Na videz se je izprva vdal ter ukazal morilce Matteottija zapreti, obenem pa je prečistil svoj glavni štab. Ko se je pa prvo razburjenje nekoliko poglobilo, se je spomnil svojih nasprotnikov — opozicijskih listov, ter jim sklenil enkrat za vselej onemogočiti boj proti fašizmu. Ministrski svet je sklenil, da se uvede nov zakon o tisku, ki je sigurno najreakcionarnejši, kar jih Evropa po vojni pozna. S tem zakonom je popolnoma ukinjena svoboda javnega mišljenja in pisanja ter je zanj vse časopisje izročeno na milost in nemilost posameznim okrožnim prefektom, ki so zopet povsem odvisni od Mussolinija. List, kojega odgovornega urednika se je dvakrat opominjalo, ne more več izhajati. Prefekt s pomočjo komisije, ki sestoji iz državnega pravdnika, sodnika in enega novinarja, katerega pa zopet imenuje vlada, lahko radi malenkostnega vzroka obustavi izhajanje vseh listov svojega okrožja. Prefekt ima pravo določiti pri listu odgovornega urednika, ki je lahko samo ravnatelj ali pa eden glavnih redakterjev. Senatorji in poslanci ne morejo biti odgovorni uredniki. List se more ustaviti, če z tendencioznimi vestmi moti diplomatsko delovanje vlade, ali škoduje nacionalnemu ugledu, ali vznemirja javnost. Nadalje, če s članki, opazkami, slikami goji razredno mrznjo, nagovarja na kršenje državnih zakonov ali odredb, če služi interesom tuje države ali poedincev iz inozemstva na škodo italijanskih interesov, to je, če sramoti domovino, kršila in njegovo indobino, vrhovno duhovsko oblast ter prijateljske vlade. — To so glavne točke te naredbe. Celotno časopisje je izjavilo, da to znači popolno ukinjenje tiskovne svobode, udruženje novinarjev pa je izdalo manifest, v kojem poziva časopisje na najostrejši boj. Tudi vse stranke, počenši od najekstremnejših komunistov do fašistom prijaznih liberalcev, so protestirale proti tej naredbi. Vladni listi se skušajo oprati, naglašajoč, da je zakon samo začasen, ter je potreben radi razširjanja lažnjivih in tendencioznih vesti. Pri narodu s tako tolažbo nikakor ne bodo uspevali in zelo dvomljivo je, če se bo fašizem upal poslužiti takega sredstva, kot je novi tiskovni zakon.

Čedni diplomati. Nedeljska dunajska »Die Stunde« poroča, da se je konzul neke tuje države moral izseliti iz Dunaja radi nečednih stvari, ki so jih uganjali njegovi podrejeni in on sam. Tako je bil ataše tega poslaništva redni gost mnogih nočnih lokalov. Po teh lokalih je ataše, mladi, zelo temperamentni grof uprizoril celo vrsto izgrediv, a vse to se je spregledalo, dokler ni v enem lokalu pretepel kapelnika, v drugem pa nočnega portirja. Druga član tega čednega poslaništva je ho-

tel s ponarejeno menico dvigniti pri neki banki veliko svoto denarja, sam konzul je bil pa znan špekulant in zalezovalec žensk. — Iz konca članka se da razumeti, da je imela poljska vlada tako čedne diplomate na Dunaju.

Samomori bankirjev na Dunaju. Finančna kriza, ki je zadela dunajske banke, se pozna tudi na samomirih bankirjev, katerih se je zadnje čase več dogodilo. Dne 14. t. m. se je zopet obesil ravnatelj privatne banke Moritza Frankl, znani bankir Edvard Nassau.

Teror bolgarske vlade. Bolgarski emigranti predočujejo kulturnemu svetu strašne slike iz svoje domovine. Cankova vlada, ki se je z nasiljem ustoličila, ubija na divjaški način svoje politične nasprotnike ter sama aranžira razne izgrede, da najde povod za velike pogrome nad kmeti in delavci. Zadnje vesti in protesti o divjaštvu bolgarskega režima, ki so poslani v svet, pravijo, da je bilo sedem zaprtih zemljoradnikov in komunistov ponoči odvedenih iz ječe in umorjenih. To je že v navadi, da se jetnike mesto pred sodnika vodi kar na morišče, potem pa kvečjemu objavlja, da so bili na »begu« zasačeni in ustreljeni.

S samomorom zaključen invalidski kongres. V Lvovu je bil invalidski kongres in invalidi so ogorčeno protestirali proti vladi, ki neče rešiti invalidskega vprašanja. Zadnji invalidski govornik je zaključil svoj govor s tem, da se je na govorniškem odru — ustrelil. Policija je takoj kongres razpustila. To je že ponovni slučaj, da se na Poljskem ob protestnih manifestacijah proti reakcionarni vladi ljudje streljajo.

Atentat na Zaglul pašo. Na egiptovskega premijerja Zaglul pašo je bil pred njegovim odhodom v Evropo učinkovit atentat. Zaglul paša je bil težje ranjen, vendar se nahaja sedaj že izven nevarnosti. Macdonald je paši brzojavno čestital, da se je rešil nevarnosti.

Maksim Gorki in sovjeti. V savezu moskovskih književnikov je Trockij ostro napadel v svojem govoru Maksima Gorkija. Med drugim je rekel, da priznava, da je Gorki največji sedanji ruski književnik, pa vendar ne razume duha revolucije. Gorki je javno priznaval sovjete dokler ni odšel na bolezenski dopust v inozemstvo. Tu je strgal krinko z obraza in se pridružil sovražnikom boljševizma. Sedaj straši sovjete, da jim bodo kmetje prerezali vratove ter napoveduje kmetjsko revolucijo proti sedanjim gospodarjem Rusije.

Revolucija v Braziliji. Službene vesti brazilske vlade, da je revolucija v San Pavlu že zadušena, so se izkazale kot neresnične. V provinciji San Pavlo se še vedno vršijo ogorčeni boji med revolucionarnimi in vladi zvestimi četami, in vstasi so dosegli že več uspehov. Mnogo vladnih čet je prestopilo v njihov tabor. Vstasi razpolagajo z velikimi zalagami orožja in streliva ter postajajo čimdalje bolj opasni. Ni pa še dosedaj natančno znano, kake cilje zasledujejo.

Ameriški avijatiki so na potovanju okrog sveta te dni prispeli na Dunaj. Dne 14. t. m. so se ponovno dvignili ter odleteli v Pariz. Iz Pariza potujejo v Anglijo, kjer nastopijo zadnje, pa najtežje pot — polet preko Atlantskega oceana. Izmed treh ekspedicij, katere so letos hotele obleteti zemljo, so edino Amerikanci dokazali, da bodo svoj načrt uresničili. Angleži in Portugalci so običali že v Indiji.

Iz Slovenije.

UBOJ SREDI LJUBLJANE.

V noči od sobote na nedeljo okrog polnoči so trčili skupaj sredi Ljubljane blizu pošte največji in najbolj znani orjunski nasilneži s par delavci. Dognano je to, da se osebe obeh skupin med seboj poznajo in da gre za akt osebnega maščevanja. Orjunci so bili: Dalmatinca Grubešič in Šantič ter visokošolec Petrič. Vsi trije, zlasti pa prva dva sta udeležena vseh pretepev in izgrediv, Grubešič je bil radi nasilstev izgnan iz Zagreba, kjer je študiral, v Ljubljani pa se je nemoteno okrog pretepaval in ko je bil že večkrat naznanjen, je policija še dejala, da ga ne more najti. Delavci so bili: Šotler, mehanik in atlet iz Šiške, mizarja pomočnik Stare in neki mladoletni brezposelni Zadravec. Šotler, prišedši iz gostilne, je na poti srečal ostala dva in ko so se vsi trije ustavili blizu pošte, so naleteli na orjunce, ki so začeli izzivati. »Jutro« pravi, da so si orjunci samo natančneje »ogledali« delavce, to »ogledovanje« je pa izgledalo takole: Grubešič je spoznal Šotlerja, Šantič pa mizarja Stareta. Močnemu Šotlerju so namreč orjunci ponujali 3000 D, če vstopi v orjuno, za »akcijsko četo« še pa več. Šotler je to odklonil in orjunci so sklenili, da ga pri prvi priliki napadejo in pretepejo. Orjuncem Grubešič se je najprej obrnil do psa, ki je stal vogalu: kaj si ti tudi komunist? — potem pa pristopil k Šotlerju ter ga z vso silo udaril po licu, da mu je ustnice prebil, Šotler je stekel po cesti, da pokliče policaje, med tem sta se pa spopadla orjuncem Šantič in mizar Stare. Streljala sta oba, streljal je tudi Grubešič, zadet je bil za Zadravec, ter obležal mrtev na tleh, ko so se vsi trije orjunci spustili v tek za bežečim Staretom, ki je baje streljal nazaj ter zadell orjunca Petriča v nogo. Kdo je ubil Zadravca se še ni dognalo in kako je z ranjenim Petrovičem, še tudi ni čisto jasno. Eni pravijo, da je bil od začetka z Grubešičem, on sam pa pravi, da je spotoma naletel na bežečega Stareta, ter se spustil za njim. — »Jutro« ve povedati, da je bila po ulicah cela »veriga zarotnikov«, orjuncem Petrič je pa lahko daleč tekkel za mizarjem Staretom. Stare je utekel in ga še niso prijeli, zaprl so mehanika Šotlerja, orjunca sta pa prosta, četudi je gotovo, da je Grubešič najbolj streljal. Pri mrtvem Zdravcu, ki je vohunil že okrog vseh mogočih strank ter je tudi že kričal: Doli klerikalci! Doli komu-

nisti! — so našli izkaznico UDR iz vzeli za povod številnih aretacij komunistov ter za preiskavo in zaplato Delavskega doma.

»UDR« — Udruženje delavskih rediteljev, nazvano »udarniki« ni komunistična, ampak socialdemokratska organizacija. To so nekaki »skauti«, imajo tudi svojo uniformo, vedno nastopajo pri socialdemokratskih prireditvah, imajo svoj vestnik v socialističnih listih, osnoval jih pa je socialdemokrat, advokat dr. Korun v času, ko so se začeli prepiri in spopadi med socialisti in komunisti pri delavskih shodih. Jutrovci delajo sedaj iz UDR pravo komunistično in zarotniško organizacijo ter jo imenujejo »udruženje delavskih revolucionarjev«. Po Ljubljani so pozaprlji vse, ki so količkaj znani iz gibanja nekdanje javne komunistične stranke in pa iz sedanje javne Neodvisne delavske stranke in njenih strokovnih organizacij. Zaprti so: dr. Lemež, bivši obč. svetnik Makuc, strokovni funkcionar Baznik, Osterc, Jaka Žorga itd. Orjunca niso nobenega zaprlji, pač pa dopuščajo to sramoto, da orjunci pomagajo aretirati ter celo sami izvršujejo aretacije. Malo pred spopadom je bil na prijavo orjuncem aretiran tudi Fr. Svetek, tajnik »Strokovne komisije«, češ, da je pred kavarno razgrajal in izzival. Svetka hočejo »Jutrovci« po vsej sili napraviti za komunisto, ko je vendar jasno, da je silno zagrizen socialdemokrat in da se je s komunisti celo v Mestnem domu strelal.

Iz tega krvavega dogodka kujejo Žerjavovci seveda zopet gonjo proti »klerikalcem«, četudi pri celi stvari ni bil udeležen niti en »klerikalec«, ampak samo orjunci in pa z njimi osebno sprti ljuje, ki so k večjemu člani socialističnega UDR ter neki brezbarvni nepridiprav, ki je slučajno obležal mrtev. Včerajšnji »Slovenec« to točno ugotavlja ter pravi:

V imenu pravičnosti pričakujemo od oblasti, da prime in zasleduje vse one osebe prav vse, ki so bile udeležene pri tej aferi. Ti ljudje naj se izročijo onim, katerim daje zakon moč sodbe. Ti naj kaznujejo tiste, ki so krivi, druge pa naj izpuste.

Končno pa pričakuje vsa javnost, da se oborožena organizacija orjuncem kakor vsaka druga, ki bi si to lastila, nemudoma razpusti, ker je oborožena organizacija sama po sebi nelegalna.

Proč s terorjem! Ljudstvo zahteva zakonitega miru in reda. Samozvanci spadajo v zapor! Orožje sme nositi in rabiti samo javna oblast. Zakonu naj se vrne avtoriteta. Ali se bodo nasilja nehala ali nadaljevala?

Moralni krivec terorja pa je znan. Vsa Slovenja kaže nanj s prstom. Od spada pri v zapor in pred sodnika!

»Uboji in pomilovanja vredni« dr. Žerjavovi orjunaši. Iz Kranjske nam prihajajo dan na dan poročila o pretepih, pobojih, streljanju in nasilstvih, katere uganja dr. Žerjavova laibgarda — orjunci. Teh orjunaških junaških činov nad lastnimi brati Slovenci je že tudi »Jutro« preveč, ne more več vseh zagovarjati in jih prikriti pred obsodbo javnosti potom zavijati, izmišljotini in laži. Kot protiutež proti orjunskim barbarizmom je sfabriciralo »Jutro« sedaj to le finto: Začelo je tudi ono prinašati iz raznih krajev Kranjske poročila o klerikalno-komunističnih napadih na uboge ter mirne orjunaše. Taki napadi so se v »Jutrovih« predalci doigrali v Logatcu ter v Kamniku. »Jutro« beleži v svojih poročilih samo začetne črke napadenih orjuncem, o napadalcih pa niti teh ne. V Kamniku so napadli klerikalni trije mlečozobni komunisti dva orjunaša B. D. in I. P. Pri napadu je dobil I. P. šest ubodljajev z nožem, od katerih so pa štirje k sreči prerezali samo obleko in le dva sta lahko ranila kožo. Tako »Jutro.« Ako bi bilo glede teh »Jutrovih« napadov na orjunske druhal le senca resnice, bi dr. Žerjavovo glasilo beležilo imena žrtev z najdebelejšimi črkami na prvi strani in skrbno prešlelo vsako kapljico prelite, nad vse svete nacionalistične krvi. Ker so ti napadi plod zlobne policajdemokratske fantazije, pa zadostujejo najbolje informiranemu dnevniku samo začetnice velikega alfabeta, vbodljaji v obleko in praske po koži in še to od rok klerikalno-komunističnih mlečozobnežev. »Jutrova« poročila o teh napadih so koj na prvi pogled od alfa do omega zlagana in nikakor ne bodo paralelizirala orjunskega barbarstva. Lagati znajo: »Jutro«, dr. Žerjav in orjunci, a še to preveč bedasto!

Biserni jubilej mašništva bo praznoval v četrtek, dne 17. t. m. vlč. g. dekan in častni kanonik pri Novicerkvi dr. Leopold Gregorec. Jubilant se je rodil leta 1839 v Destečniku, župnija Sv. Urban pri Ptuj. Gimnazijske in bogoslovne študije je dovršil z odličnim uspehom v Mariboru in bil posvečen v mašnika dne 17. 7. 1864. Kaplanoval je na več ščacijah, doktorjem bogoslovja je bil promoviran leta 1868 v Gradcu. Dalje časa je bil profesor na mariborskem bogoslovju in je kot tak urejeval 10 let »Slovenskega Gospodarja« in »Südsteirische Post.« Bil je tudi državni poslanec in sicer enoglasno izvoljen v Ptuj leta 1887. Za župnika in pozneje za dekana v Novo cerkev je prišel leta 1885 in tamkaj deluje še danes čil in zdrav. Biserni jubilar ima velike zasluge kot javni delavec, poslanec in urednik v onih težkih časih, ko je imel

nemški Dunaj presneto malo zanimanja za podelitev enakopravnosti tudi drugim narodom v Avstriji in ne samo Nemcem. Dr. Gregorec je bil neutrudljiv delavec na polju narodne probude, kot goreč duhovnik si je osvojil srca vseh, kjerkoli je pastiral. K redkemu, bisernemu jubileju, katerega je hvala Bogu dočkal g. doktor pri čistem zdravju, mu kliče tudi »Straža«: Bog ga živi in ohrani!

Umril je v Žalcu preč. g. Štefan Sakelšek, župnik v St. Petru pri Grabstajnu na Koroškem, v 65. letu. On je bil rojen v Podlehniku v Halozah, kjer je tudi svoje posestvo zapustil. R. I. P.

Orglarska šola v Celju je dne 14. t. m. priredila produkcijo letošnjih absolventov. Povoljni so bili odgovori na teoretična vprašanja, želeli pa bi bilo več ozira na praktično izvajanje. Zlasti bi se bodoči organisti na poglabili v novejšje koralne speve, ker se tudi bogoslovci vadijo le-teh. Klavirske in orglarske točke so razmeroma dobro izpadle, le, da instrumenti sami niso prvostni. Ob koncu sta veleč. g. Jurak in g. ravnatelj Bervar v prijateljskih besedah dala absolventom mnogo lepih naukov na pot organistovskega življenja.

V Vitanju je bil v nedeljo, 13. julija zbor zaupnikov SLS. Zaupniki so se zbrali v obilnem številu. Poslanec dr. Hohnjec je poročal o politični situaciji, o vzrokih sedanjega obžalovanja vrednega položaja ter o edinem izhodu, ki pelje iz teh razmer in vodi do konsolidacije države. Zbor zaupnikov je izrazil poslanec in celemu vodstvu SLS popolno zaupanje.

Zmaga SLS pri občinskih volitvah. Iz Bučevca pri Ljutomeru nam poročajo: Naša občina je bila žalibog do teh volitev v rokah SKS. Pri novih občinskih volitvah pa je dobila naša SLS od 7 odbornikov 5.

Iz Gornjegagrada. Dopis iz Ljubnega je v živo zadel naše demokrate in njih tihe zaveznike, jeze se radi liberalne posojilnice, radi slavne trdke Veble, katere knjigo in računovodja je bil On — g. Kocbek, jeze se radi tega, ker se je pisalo, da graščinski uradnik, ki je postal milijonar — Kocbeku in sodniku Bertnu gotovo ne bo mogoče postati milijonarjem — podpira liberalno posojilnico in sokolstvo, kar dopisnik iz Ljubnega ni omenil. Začeli so se goditi čudeži! Graščinski uradnik posojilničar je sklenil poročati svojim predpostavljenim o raznih lesnih kupcih, n. pr. s trdko Cerar, o sodbi agrarne komisije, katera dobi strašno veliko pritožb radi neuljudnega postopanja graščinskih vodilnih uradnikov, o podpori za nabavo zvonov v Gornjemgradu, o famoznih grabljah, o podrtem novem mostu, o nastavljanju sorodnikov, ki se na žage in lesno trgovino zastopijo kot zajec na boben, o — Ančki v Marijinemgradu, o aferi z zastupljanjem psov itd. itd. Povedal bo, da se bližajo naši dolini Di Centijevi časi in da lahko dajo vsi graščinski uradniki in uslužbenci v vseh navedenih zadevah točna in izčrpna poročila. Tudi gospod Kocbek je šel »v se« in sklenil, da se bo v bodoče ogibal škarpe in klafanja, ker, no —, ker je dovolj star in je že čas, da se spametuje. Ves svoj prosti čas bo posvetil trdku Veble, katere vrednosti so se na novo precenile, in — liberalni posojilnici. Telefonično mu je sporočil sam, samcati dr. Žerjav veselo vest, da mu nakaže obilo denarja iz polnih, neusahljivih zakladov »Jutra«, »Domovine« in »Tabora.« Vsak dan od 8. ure zjutraj bo g. Kocbek pričakoval v posojilnici denarja potrebne in ne bo več tako sramežljiv kot doslej, ko se je posebno vlagatelj liberalne posojilnice — skrbno izogibal. Tujskemu prometu bo posvetil vso skrb, ne bo intrigiral proti domačinom, ki hočejo sami marsikaj storiti iz lastnega nagiba, ker uvidijo potrebo, da se mora nekaj storiti. Ko bo vse uredil, kar je potrebno, da On kot dolgoletni demokratski voditelj uredi, bo pa dal slovo nehvaležnemu Gornjemgradu, v kateremu ima toliko neprijateljev, a sila malo pravih prijateljev. Mogoče mu bo pa sreča v uredništvu »Tabora« bolj mila in bo našel več hvaležnih somišljenikov. V Gornjemgradu bo mogoče visela na škarpi črna zastava, ostali Gornjegraščani mu bomo odkritosrčno voščili »srečno pot!«

Zdražbarja nikdo ne mara. Iz Rečice ob Savinji nam poročajo: Pri nas imamo liberalnega nadučitelja, kateri je javno sramotil vero in trdil, da Boga ni, da so to le bajke duhovnikov, in ker nima vere, ne more z nikomur v miru živeti. Ko je služboval v Solčavi, je bil v večnih tožbah, tudi zadnji čas ne da spet miru in je več v Gornjemgradu pri sodniji kot doma. Ker ne spoštuje resnice, ampak kar iz trte zvije razne trditve, je vse ogorčeno in prosi šolsko oblast, da nas reši tega pravdarja-zdražbarja. Ako v Ljubljani ne uvidijo, da je mož v gornjegrajskem okraju nemogoč, bomo vse storili, da dobe v Beograd prepise vseh sodnih aktov ter izjave priči, ki bodo potrdile, kako je v temni noči otrsall župnikove jablane v Solčavi in delil od krajnega šolskega sveta v Solčavi naročene čevlje. Upamo, da bo g. Zemljčič v »Taboru« opisal vse te junaške čine iz Solčave.

Iz Laškega. G. urednik, že dolgo ni bilo nobenega poročila v vašem cenj. listu od nas, akoravno sta nas že »Jutro« in »Domovina« na vse načine hvalila, a na pasje zavijanje v zadnji »Domovini« odgovarjamo sledeče: Z žuganjem z represalijami, katerih se pa mi prav nič ne bojimo, ampak da bi vi imeli zdravo pamet v glavi, bi o tej

Pravo

Schicht

Schicht-ovo milo z znamko „Jelen“

je nepresežno v pralnem uspehu in izdatnosti. Pranje s Schicht-ovim milom je zabava!

stvari bili tihi kot grob. Koliko pa je naših obrtnikov, trgovcev in gostilničarjev v Laškem? Živijo pa vsi in se redijo. Ali hočete, gg. demokrati, da skličemo shod SLS, kateri bo po udeležbi sličen onemu na dan 27. aprila, in da povemo ljudstvu v obraz: ti so naši obrtniki, trgovci in gostilničarji, ti naši nasprotniki? Ako mi to storimo, storimo samo to, kar je dopisnik iz Laškega v »Novi dobi« že zdavno sprožil. Takrat pa bode več tukajšnjih demokratov zapustilo svoje hiše, katere so si tako lepo po vrsti nastavili na račun žuljev teh prešmentanih klerikalcev. Vendar mi tega ne odobravamo, ako pa to želite, vam bomo ugodili. Prizadeti pa se lahko zahvalite laškimi demokratičnimi nočnim pretepačem in izzivačem po »Domovini« in drugih teh sorodnih listih. Priporočamo pa gg. dopisnikom »Jutra« in »Domovine«, naj bodo dosledni, naj se osebnih napadov iz Laškega in iz sosednjih občin izognejo, drugače bomo mi začeli pisati cele romane o preteklosti laških demokratov, ki pa vam ne bodo v čast, ampak celi vaši družbi v veliko sramoto.

Izjava. Od več strani naprošeni izjavljamo, da dopisa iz Ljubnega ni pisal ne g. Rud. Sodce, ne kak Gornjegraja, izjavljamo tudi, da g. Rud. Sodce vobče ni naš dopisnik. Dopis je imel to posledico, da smo dobili iz Gornjegagrade in drugih krajev okraja Gornjigrad več dopisov in poročil, izmed katerih danes jednega objavljamo brez ozira na to, ali je gotovim gospodom všeč ali ne. Zahtevamo naj disciplinarno preiskavo glede navedb v dopisu iz Ljubnega in v dopisu v tej številki iz Gornjegagrade, disciplinarni komisiji bomo poleg agrarne komisije navedli celo vrsto uglednih, verodostojnih prič. — Uredništvo.

Dnevne novice.

Kako se je godilo dr. Lazici Markoviču v Hercegovini? Odkar ni dr. Markovič več minister, je začel potom agitacije tipati okrog, kako stoji položaj za radikale po raznih volilnih okrajih. G. Markovič je prepotoval te dni svoj volilni okraj v Hercegovini, kjer mu je vlada pomagala z vsem svojim aparatom, a kljub temu je doživel povsod debel, a zasluženi fiasco. Za Markovičevo zborovanje v Mostaru mu ni mogel veliki župan zbrati več nego 200 poslušalcev. Ko je prišel Markovič v Mostar in korakal po ulicah, je vprašal nekega advokata, hoče li tudi on iti zvečer na zborovanje in poslušati govor dr. Markoviča. Advokat mu je odgovoril: »Ja sam naučan, da lupeže gledam samo na optuženiško klupi.« V Stecu je Lazica vabil Srbe pismenim potom na večerjo, a mu je marsikateri pra voslavni Srb napisal na vabilo, da z Lazico Markovičem noče imeti posla niti pri večerji ne. Kakor v Mostaru in v Stecu se je godilo Markoviču tudi drugod po Hercegovini.

Uspeh letošnjih matur. Na gimnazijah po naši državi so končani zrelostni izpiti. Prosvedno ministrstvo je prejelo od 36 gimnazij podatke o uspehih, od 15 gimnazij pa iz neznanega vzroka nima še do danes istih. Po na ministrstvo odposlanih podatkih je maturiralo letos 912 kandidatov, od teh je prestalo maturo 640, 272 kandidatov ima ponavljalni izpit. Oproščenih je bilo od ustmenega izpita 84 kandidatov. Z odličnim uspehom je maturiralo 152, z jako dobrim 206, z dobrim 272. Največ maturantov je padlo v Nikšiću, kjer je padlo od 50 kandidatov 28. Na gimnaziji v Somboru se je priglasilo za maturo 19 kandidatov in izpit so prestali vsi.

Kredit za nove mostove. Ministrstvo za gradbe je odobrilo znaten kredit za popravilo in zidanje novih mostov v Bosni in Hercegovini, kjer je pomanjkanje mostov znatno oviralo promet.

Kongres tipografov v Beogradu. Dne 13. t. m. se je v Beogradu začel kongres grafičnih delavcev iz naše države. Kongresa se udeležujejo tudi inozemski delegati in sicer sekretar tipografske internacionale iz Berna in predsednik madžarske tipografske organizacije. Kongres so brzojavno pozdravile organizacije iz Holandske, Avstrije in Čehoslovaške. Takoj v začetku se je razpravljalo o razpustu tipografske organizacije v Beogradu; sklenilo se je pri oblasteh protestirati proti razpustu, ker ta organizacija ne pripada nezavisnemu sindikatu.

Širjenje prostitucije v Beogradu. V Beogradu in najbrž po vseh drugih mestih naše države so razna društva, katerih naloga je, da se brigajo za moralno in varujejo nerazsodne ljudi pred raznimi nevarnostmi, ki jim grozijo v sedanjih povojni dobi. Tudi vlada je obrnila pozornost na vedno naraščajočo število prostitucije po naši domovini in to še osobito v Beogradu. Z vsakim dnevom raste število veneričnih bolezni, bolnice se polnijo, a s porastom spolnih bolezni se polnijo vedno bolj tudi javne hiše. Vlada je sporazumno z društvi za moralno skrb prišla na idejo, da je treba žrtvam prostitucije dati popolno svobodo in to ne samo radi tega, da se jim olajša težko življenje, ampak da se omeji širjenje spolnih bolezni. Tozadevno je bila od strani vlade izdana posebna naredba in kako je delovala, je najbolje razvidno iz dejstva, da je samo v Beogradu po izdaji te naredbe zrastle število prostitutk za 50% od poprej, a bogzna koliko pa je takih, ki so brez legitimacij in brez zdravniškega pregleda. Odprla so se vrata javnih hiš in prostitutke so se spustile na ulico in od tedaj njih število raste. Beograjski listi, ki beležijo žalostno stanje beograjske morale, pišejo: V Beogradu nimamo niti ene ulice, kjer bi ne bilo pribežališč za prostitucijo in ne zavoda za nemoralnost in to ne samo za odrasle, ampak celo za mladino in deco. Po beograjskih gimnazijah in drugih šolah močno nazadujejo radi pohajkovanja po nemoralnih udanih ulicah. Skoro vsi beograjski hoteli so opremljeni s prodajo ljubezni. Kolikokrat se zgodi, da ne dobi odpočitka potrební potnik po beograjskih hotelih prenočišča,

ker so sobe oddane kot stojnice za prodajo človeškega mesa.

Z dinamitom nad profesorje. V Oravici v Banatu se je doigral čudovit atentat. Neki dijak gimnazije, ki je padel v latinščini, je bil tako ogorčen na profesorja omenjenega jezika, da se je hotel krvavo maščevati. — Vrgel je skozi okno v njegovo stanovanje prižgano dinamitno patrono, ki je eksplodirala ter demolirala celo sobo. K sreči se nihče ni nahajal ob času eksplozije v dotičnem prostoru. Dijaka so takoj aretirali in priznal je, da se je hotel nad profesorjem maščevati.

Promet tujcev v Dalmaciji. Tekom letošnjega leta je prispelo v Split vsega skupaj 11.885 tujcev in potnikov. Od teh je bilo 4811 iz Dalmacije, 1466 iz ostalih krajev SHS, ostalo pa tujei. Inozemcev je bilo največ iz Čehoslovaške, in sicer 205, iz Poljske 13, iz Bolgarije 1, iz Rusije 76, iz Anglije 42, iz Nemčije 81, 25 iz ostalih evropskih držav, 28 pa iz neevropskih pokrajin. Preteklo leto je do tega časa obiskalo Split 14 tisoč tujcev, torej 3000 več, kot letos.

Selitev Dalmatincev v Avstralijo. Od početka tega leta se je do sedaj izselilo iz Dalmacije nad 2000 ljudi, ker doma niso našli zaslужka in kruha. Večina izseljencev se je obrnila v Avstralijo. Te dni je zopet odpotovalo iz Dubrovnika 120 oseb v Genovo, kjer se bodo vkrcali za Avstralijo.

Zborovanje čebelarjev. Od 23. do 26. oktobra se vrši v Beogradu kongres čebelarjev iz cele države. Železniški minister je dovolil za vse udeležence polovično vožnjo po železnicah.

Slaba žetev v Banatu. Nade, koje so letos kmetje v Banatu gojili glede žetve, se ne izpolnjujejo. Prvotno se je pričakoval rekord v kvaliteti in kvantiteti, sedaj pa se je pokazalo, da je letošnja žetev slabša od lanske. — Žito je vsled obilga dežja zrastle zelo visoko, zrnje pa je slabo razvito. Teža bačke pšenice letos znaša samo 75—77 gramov, dočim je lanskega leta znašala 80—82 gramov. Na oralu se je približno pridelalo 5—6 metrskih stotov. Edino nado polagajo kmetje še na koruzo, ki se izredno dobro razvija.

Nevihita v okolici Zadra. Nad Zadrom in okolico, ki spada že pod našo državo, je divjala te dni strahovita nevihta, ki je napravila ogromno škodo. Strašna toča je v času 20 minut uničila popolnoma vse vinograde, vrtove, poljske nasade in sadno drevje. Škoda se dosedaj še ne da preceniti, vsekakor pa znaša milijone dinarjev. Med prebivalstvom od nesreče obiskanih krajev je že tako vsako leto vladala beda, letos bo pa pomanjkanje naravnost obupno.

Ljubezenska drama med gimnazijci. V Požegi v Slavoniji je te dni ustrelil s samokresom 16 letni dijak Emil Matijevič svojo kolegino, Zoro Štampolovo. Oba sta letos dovršila 7 gimnazijski razred; Matijevič je bil zaljubljen v Zoro, ki mu je bila nekaj časa naklonjena, potem pa ga je pustila. To je mladeniča tako prevzelo, da je sklenil nezvesto ljubico umoriti. Prišel je na njeno stanovanje, jo še zadnjič vprašal, če hoče v resnici prekiniti vse zveze z njim in ko je to potrdila, jo je ustrelil v sence. Za tem se je sam prijavil oblastem.

Abderitska prevedba železničarjev pod ljubljansko direkcijo.

Iz krogov železničarjev smo prejeli: Vendar enkrat smo dočakali prevedbo južnih železničarjev na novo pragmatiko — a kako — presenečenje. Nekateri so pri tej prevedbi odrezali dobro, drugi pa zopet doživeli po abderitski krivdi ljubljanskega ravnateljstva polom, o kakršnem se jim ni niti sanjalo.

Prevedli so na primer uslužbenca, ki imajo le 1. r. razredov ljudske šole v uradniški status III. Tem so dali položaj I. in plačo 4200 D mesečno, akoravno imajo nekateri od teh le 12—15 službenih let. Z ravnokar omenjeno plačo pripada tem prevedencem tudi brezplačna vožnja I. razreda.

Mi drugi uslužbenci tem tovarišem nikakor nismo nevoščljivi radi znatno zboljšane gnotnega stanja — nasprotno — častitamo jim, a sedaj pride kozja noga. Dosedanji uradniki statusa I. (maturanti) sami stari višji revidenti s 17—25 letno službo so prevedeni v uradniški status II., plača se jim je nakazala po službenih letih, a položajne plače so dobili samo 3600 D.

Dosedanji poduradnik je dobil po 12—15 letni službi mesečnih 4200 D položajne plače v statusu III.; a dosedanji uradnik (maturant) bo dobival po 17—25 letih službe položajne plače v statusu II. 3600 D.

Dosedanji poduradnik je imel do prevedbe pravo do proste vožnje II. ali III. razreda, sedaj po prevedbi mu pripada po položajni plači pravica do I. razreda; višji revident pa, ki se je vozil do prevedbe v prvem razredu, je potisnjen po prevedbi v vagon II. razreda. Kje je tukaj pravica?

Kaj in kako si je mislila gospoda ljubljanskega ravnateljstva pri predlogih za tako nespametno in krivično prevedbo, nam je neznano, a najbrž niti pomislili niso, kako po lemersko brezglavo so postopali. Te abderitske prevedbe si uradništvo seveda ne more mirno vtakniti v žep, ampak bo moralo z vso energijo protestirati, če bo le kaj pomagalo in če ne bodo rekli v Beogradu pri ministrstvu: Za to »pametno« prevedbo se za hvalite tovarišem pri ljubljanskem ravnateljstvu, mi vam ne moremo pomagati.

Dalje treba vprašati: Zakaj niso bili prevedeni dosedanji uradniki statusa III. (katerih je zelo malo in imajo 20—28 let službe) v status II.? Ker so prevedli poduradnike za osnovno šolsko izobrazbo v status III., bi bili morali, ako bi bili postopali pametno in pravi-

no, prevesti tudi malenkostno peščico uradnikov bivšega statusa III. v II.

Poglejmo samo, kako pravično so prevajali pošne uradnike, kako pošteno sta postopali pri prevedbi tudi zagrebška in subotiška direkcija, a le ljubljanska — napredno slovenska (sedaj Žerjavova) se je izkazala pri prevedbi bolj papežka nego beograjsko ministrstvo.

Ob koncu še naj omenim, da je po novi pragmatiki odpovedana služba železničarjem in sicer uradnikom po preteku treh mesecev, zvaničnikom (poduradnikom in slugam) pa po enem mesecu, ki še niso jugoslovanski državljani.

Vsakemu od ravnokar omenjenih je naročeno od ravnateljstva, da mora takoj prositi za pokojnino. Ob enem pa je obvestilo ravnateljstvo te reducirane, da lahko ostanejo v službi tudi tako dolgo, dokler se ne reši njihova prošnja za podelitev jugoslovanskega državljanstva z dosedanjimi mesečnimi prejemki. Kakor hitro pa bo rešena prošnja glede državljanstva v pozitivnem smislu, bodo prevedeni po novi pragmatiki kakor vsi drugi železničarji, ki so Jugoslovani.

A za te ravnokar omenjene reve je jož že tu! Poduradnikom in slugam je odkazani jim rok 1. junija t. l. že potekel in s tem trenutkom jim je železnica ustavila mesečno plačo, čeravno vršijo svojo službo še dalje. Že drugi mesec opravljajo ti ljudje službo kot poprej, a niso prejeli že poldrugi mesec ne plače, ne doklad in ne pokojnine. V brezplačni službi pa so kot drugi plačani in prevedeni odgovorni za vsak pregrešek in za vsako nepravilnost.

Ko so se urinili samostojni demokratje za vladno mizo, je bobnalo »Jutro« po Sloveniji: Demokratje smo morali priti do vlade, skrajni čas je že bil, da popravimo najbolj kričeče krivice kot: redukcija bolnikov in zboljšanje jadrnega položaja uradniške raje. Več nego 50 dni je že preteklo po tej od »Jutra« raztrobljeni bahariji in naše bolnice v Sloveniji še danes ne sprejemajo bolnikov in so prazne; nas železničarje pa so prevedli tako po abderitsko, kakor so tega zmožni samo dr. Žerjavovi sluge, s katerimi komandira ta slovenska šiba božja pri ljubljanskem ravnateljstvu čisto po svoji — policajdemokratiški volji. Ravno skrajno krivična nova železniška pragmatika in prevedba na njo bo odprla marsikateremu železničarju oči, da odslej ne bo več trobil v orjunske-policajdemokratiški rog! Od strani brezglavo prevedenih železničarjev še bo prejel dr. Žerjav in njegova klika nagrado, da nas bo pomnil!

Iz Maribora.

Rdeče strašilo. Tudi v Mariboru je policija prepo vedala delovanje lokalni organizaciji Neodvisne delavske stranke in dvem skupinam strokovne železničarske organizacije. Po Studencih so policaji in žandarji že v pondeljek zjutraj iskali »komuniste«. Treba se je čuditi da naše oblasti tako slabo poznajo politično »situacijo« v Studencih ter da povprašujejo po ljudeh, ki so po Nachtigalu že davno prešli v radikalno stranko. V mestu so aretirali obc. svetnika Kitaka in Peperkota, potem pa takoj zopet izpustili, ker so le uvideli, da ta dva člana socialističnega kluba občinskih svetovalcev ne moreta biti nevarna »komuniste«, če sta vpisana v tej ali oni strokovni organizaciji. Sedanja protikomunistična akcija ima to posebnost, da Žerjavovci na veliko slikajo »rdeče strašilo« ter odpirajo pota najbujnejši fantaziji.

Vitez Zagorsky hoče postati mariborski župan. Vitez Zagorsky je v očigled občinskim volitvam v Mariboru zopet buknil na plan. G. vitez se kot samozavestni zlahtnik ni priklonil narodnemu bloku, ne Nemcem, o socialistih niti ne govorimo ne, ampak je sestavil svojo lastno listo, na kateri se blišči njegovo plemenito ime na prvem mestu. G. Zagorsky hoče postati prihodnji mariborski župan, da bo imel obmejni Maribor enkrat predstojnika plemenite krvi. G. Zagorsky rajša po mestnih ulicah, pritiska na kljuke in pobira osebno podpise za svojo listo in to tokrat pravočasno, da mu ne bi razveljavili samostojne liste radi nezadostnega števila podpisov kot pri zadnjih skupščinskih volitvah. G. vitezu želimo mnogo uspeha, ker baš njegova plemenita postava bi reprezentirala Maribor v osebi župana na zunaj koj na prvi pogled.

Zlata poroka. V nedeljo, dne 20. julija, obhajata Ivan in Ivana Brglez, člana Kat. izobraževalnega društva v Lajtersbergu, zlato poroko. Društveniki so slavlencema preskrbeli cerkveno slavnost s slovesno sv. mašo ob pol 10. uri dopoldne v baziliki Matere Milosti ter primerno pogostitev. Posnemanja vredno! Zlatoporočencema kličemo: Na mnoga leta! Ta dan ima društvo običajni mesečni sestanek ob 4. uri popoldne v navadnih prostorih. K obilni udeležbi vabi odbor!

Ustanovitev novega društva v župniji sv. Marije v Mariboru. Zadnje nedeljo smo ustanovili tretje prosvetno društvo v župniji Matere Milosti in sicer za okraj Melje, v katerega se je vpisalo 69 članov in članic v dokaz, kako težko je pričakovalo dobro ljudstvo ustanovitev. Izvolil se je tudi društveni odbor, ki nam jamči, da bo društvo raslo in cvetlo. Vsak katoliško misleč mož in žena, mladenič in dekle stopi v našo novo društvo, da bo v doglednem času vse v njem, kar še količjak katoliško misli. — Prva odborova seja bo v četrtek, dne 17. julija, ob 7. uri zvečer, v pevski sobi frančiškanskega samostana, prvi mesečni sestanek pa bo dne 17. avgusta ob 5. uri popoldne v prostorih g. Henigmanna na Meljski cesti. Pridite v obilnem številu! — Odbor.

Redek jubilej. S 1. avgustom t. l. namerava stopiti v pokoj naš star in zvest pristaš, gospod Anton Potočnik, šol. sluga v Miklošičevi ulici V; ravno z istim dnem

preteče tudi 38 let, ko je imenovan nastopil službovanje. Ves čas svoje službe je ostal zaveden Slovenec, kar v predvojnih časih gotovo ni bila malenkost.

Odbor orliškega krožka Maribor naznanja, da se vrši od 16. julija naprej zopet redna telovadba gojenk in sicer vsako sredo in vsako soboto od 6. do 7. ure zvečer.

Samomor v gostilni »Maribor«. Včeraj se je okrog 5. ure popoldne ustrelil v svoji sobi v gostilni »Maribor« inženir Jug. Ni znano, kaj ga je gnalo v smrt. Ker se je zadnji čas nekoliko čudno obnašal, se mu je najbrž zmešalo.

Ciganska družba se je najprej utaborila v Melju, potem se je pa morala preseliti na Tezno. Komaj so prišli cigani v mesto, so že izvedli sleparijo z denarjem, kakor se je to nedavno dogodilo po raznih zagrebških trgovinah. V trgovino železnine Kúhar je prišel cigan s tisočkom ter prosil blagajničarko, naj mu ga izmenja. Blagajničarka mu našteje 10 stodinarskih bankovcev, cigan pa prosi za drobnejši denar. Blagajničarka išče ter končno odvrne, da ne more izmenjati tako drobno. Cigan hoče svoj tisočak nazaj ter ji moli šop dinarskih stotakov. Blagajničarka ni niti pomislila, da je med tem že par stotakov spravil na stran, in mu je zamenjala denar kar iz roke v roko ter je še le potem ugotovila, da jo je ociganil za 300 dinarjev. — Na Tezno so cigani izsledili in zaprli.

Zdravniško društvo v Mariboru prosi vse gg. člane, da plačajo zanesljivo do 15. julija prispevek za Zdravniško zbornico in »Glasnik«, da ne bi po tem terminu imeli sitnosti. Zdravniška zbornica namerava po 15. juliju potem okrajnega glavarstva vse dolžne zneske izterjati.

Hotel Halbwidl. Vsak četrtek, soboto in v nedeljo koncert. Godba R. Richter s prvovrstnim sporedom.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy.

Prevedel Paulus.

29

Najrajši bi bil seve pustil ljudem njihovo voljo, pa dobil je povelje, da mora obsojenca živa prepeljati v luksemburške ječe. In povelje je bilo povelje, treba ga je bilo izvršiti, tudi v tistih dneh krvave in nebrzdane revolucije —

Santerre je obupoval. Če ne pride pomoč o pravem času, potem —

Tedaj se je nekdo spoštljivo dotaknil njegove roke.

Za njim je stal gardist. Ni bil iz njegove čete. Listič papirja je držal v roki.

»Tole vam pošilja državljani Merlin!« je hlastno šepnil. »Opazoval je pri oknu nemir in dejal, da ne smete izgubiti nobenega trenutka.«

Santerre je stopil k vozovi svetiljki, strgal ovitek in naglo prebral naročilo.

Obraz se mu je zasvetil v največjem zadovoljstvu.

»Dva moža imate seboj?« je vprašal gardista.

»Da, državljani! In vi mi date še dva.«

»Odvedli bode ujetnike v tempeljsko ječo?«

»Da! — Državljan Merlin mi je dal podrobna naročila. Popeljite voz nekoliko nazaj, tako zapoveduje, tjele ob stebriče sodne palače. Ujetnika naj izstopita in izročili ju bode v moje varstvo. Med tem pa čakate tukaj in vaši ljudje naj branijo voz dokler le morejo. Merlin je poslal po ojačenja. Ko pridejo, odpeljite prazni voz kot bi hoteli spraviti jelnike v luksemburško ječo. Medtem pa ju bomo mi mirno lahko odvedli v tempeljsko ječo.«

Mož je govoril hlastno in zapovedujoče in Santerre ga je le prerad ubogal. Zadovoljen je bil, da bo rešen odgovornosti.

Potegnili so voz nazaj k palači in ujetnika sta morala stopiti pod stebriče. Trda tema je bila med stebrovjem, nihče ni opazil, kaj se godi.

»Za menoj! Mirno in brez upora!« je šepnil glas ujetnikoma. »Sicer vaju dam ustreliti na mestu!«

Množice so vpile in razsajale in zahtevale, da se jim izroči izdajalca, Déroutède in Julietta pa sta med tem v varstvu teme in goste megle, skrbno zastražena, odšla pod stebriče in izginila v noči.

XII.

»Stoj —!«

Molče je korakala maloštevilna četa. Pet gardistov je bilo vsega vojašiva, dva od Santerrove čete, dva pa je pripeljal Merlinov sel seboj.

Julietta in Déroutède se nista mnogo brigala, kam ju peljejo. Sla sta v skorajšnjo smrt, to sta vedela.

In smrt ju je našla združena —. Česar ni doseglo življenje z vsem svojim veseljem in z vso svojo bridkostjo, to je desegel zadnji, veliki trenutek življenja —.

Molče sta hodila tesno drug ob drugem. Njuni roki sta se našli. In tedaj sta se našli tudi njuni duši.

Razumela sta se. Ni več premišljeval Déroutède: »Ne ljubi me, sicer bi me ne bila izdala.« Čutil je, kako se je njena roka zaupljivo oklenila njegove, in vedel je, da ga razume.

In Julietta je vedela, da ji je odpustil. Saj ljubezen, velika, prava, vse obvladujoča ljubezen ne sodi —. Ljubezen odpušča, prizanaša, — ljubi.

Kakor v sanjah sta hitela po samotnih ulicah. Bolj in bolj se je oddaljeval krik in vik besnece — rhal.

Kam ju peljejo —?

Déroutède se je zdel kraj znan. Ali ni tamle gostilna »Pri razbitem vrču« —? Tam je imel Percy svoje stanovanje —!

Déroutède se je nalahno čutil, kaj neki dela njegov prijatelj.

Pa seve, niti vsa pretkanost in iznajdljivost »Dušice« bi ne znala gardistom iztrgati njihovih strogo zastraženih ujetnikov —. Celo če bi —.

»Stoj —!«

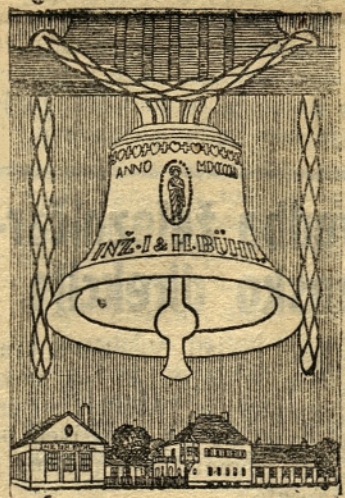
Jasno in razločno je zadonelo povelje v temno noč. Déroutède je nehote dvignil glavo. Nekaj nerazumljivega, čudnega je zvenelo iz tega glasu —.

Četa se je ustavila. Bajoneti so se zabliščali, puške so zarožljale.

Prva livarna zvonov v Mariboru,

ki je v popolnem obratu.

INŽ. I. & H. BÜHL MARIBOR
Motherjeva ulica 15.

Ustanovljeno od Joh. Denzel
okoli leta 1800.

Najboljši material.

Najnižje cene!

Dosedaj po vojni nad 100.000
kg izdelovanih.

Mnogo priznanj!

Obiščite novo tovarno v
Melju, Motherjeva ulica št. 15
in prepričate se o kakovosti
naših izdelkov!

CUNJE SLUGA

krojaške, suknjene in platnene odpadke, staro železje, kovano in vlitno, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah.

A. Arbeiter,

Maribor, Dravska ulica 15.

Zamenjam tudi staro železje, katero je za uporabo, s kovaskimi odpadki in vlitino.

se sprejme s 1. avgustom pri Prostovoljni požarni brambini in njem rešilnem oddelku. Pogoji: Zanesljiv izkušen avtomobil mehanik, oženjen, zmožen slovenskega in nemškega jezika. Prošnje z zahtevo plače se naj pošljejo do 25. julija 1924 na komando brambe, Maribor, Koroška c. 12. 402

Okrogel les

smreka hojka od 2 m dolgoti in 20 cm srednje debelosti naprej se kupi. F. Toplak, Polzela. 399 3-1

Tiskajte sami!

Gestetner-Rotary tiskarski stroj za vsakega!

Brez zlaganja. Brez voščenega papirja.

Zahtevajte, da se Vam brezplačno pokaže!

D. Gestetner Ltd.

Zagreb, Trg na Sajmištu broj 1.

Beograd, Zgradba Akademije Nauka. 366 10-1

Znižane cene! Kje?

V poslovalnicah I. delavskega konsumnega društva: Maribor, Slovenska ulica 15, študenti, Aleksandrova cesta 17 in dr.

Člani kupijo najceneje v lastni zadrugi. Če rabiš oblačilno blago, obrni se na svojo zadrugo. — Enkrat na leto se lahko zastonj oblečeš, če kupuješ vse v zadrugi, kjer dobiš po pravilih 3 odstotni popust.

Člani, kadar pridejo v Ljubljano, naj ne pozabijo, da dobe v združni gostilni, Kongresni trg št. 2, ne samo brano in pijačo, ampak tudi svoje somišljenike.

391 3-1